

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 1000 Lei.

LUMEA CEA NOUA

Asistăm dela o vreme încoace la încordările uriașe, ce se depun de către toate popoarele, pentru creiarea unei lumi noi, a unei mentalități noi, a unui fel de viață deosebit de cel de până acum. Conducătorii tuturor popoarelor, îngroziți de mormanele de ruină și de hecatombele de trupuri sacrificate în războiul abia încetat, vor să asigure omenirii o viață mai demnă, mai bună, o viață din angrenajul căreia să fie înlăturat tot ceea ce ar putea duce la un nou cataclism, care, în acest caz, ar putea fi și mai înfiorător.

Ceea ce se preconizează în deosebi de către toți acești conducători, ca o condiție esențială pentru înfăptuirea acestei lumi noi, este înlăturarea sentimentului de ură ce desparte pe om de semenul său și creiarea unei adevărate armonii sociale, de pe urma căreia să răsară în adevăr și înfrățirea atât de mult așteptată între toate popoarele pământului. Și de fapt, când zăbovim asupra cauzelor cari au premers încăerării apocaliptice din a cărui dans macabru continentul nostru abia a scăpat, constatăm că, tocmai lipsa acestei armonii și înfrățiri între om și semenul său, a fost motivul esențial care l-a împins la atâtea și atâtea încălcări față de acela care trebuia să-i fie frate și sprijin devotat în mântuirea lui.

Religia creștină, religia iubirii și a armoniei, prin excelență, între om și aproapele său, stăruie și ea mereu, de veacuri, pentru creiarea acestei armonii între toți oamenii pământului. Intemeietorul ei s'a pogorât doar din împărăția luminii cerești, tocmai pentru ca toți să fie „una” precum este El cu Tatăl din cer. In propovăduirea Lui acest Fiu al lui Dumnezeu, făcut om, nu s'a sfiit să numiască chiar și pe cel mai umil pescar, „frate” al Său. Iar când a fost chemat să-și reverse puterea dumnezeiască a milostivirii Lui, împărtășia din această milostivire pe toți, indiferent de stare

sau rang. In toată lucrarea Lui pământească n'a privit niciodată la fața omului, dimpotrivă s'a dăruit pentru toți în chip egal. Mai mult chiar, — după cum se exprimă Apostolul neamurilor, — și-a ales pe cele slabe ale lumii, ca să facă de rușine pe cele tari.

Clasice sunt în această privință îndemnulurile ce ni le-a lăsat în predica Sa de pe munte și în cuvântura de despărțire. In fața zidului de ură ce despărția lumea veche, El chema omul la adevărata iubire, spunând: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, taceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă supără și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru cel din ceruri, care soarele Său îl răsare și peste cei răi și peste cei buni și plouă și peste cei drepți și peste cei nedrepți” (Mt. 5, 44-45). „Poruncă nouă vă dau: Să vă iubiți unul pe altul. Precum v'am iubit Eu pe voi, așa să vă iubiți și voi unul pe altul. După aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste între voi” (In. 13, 34-35). Iar în rugăciunea Sa către Tatăl, dinainte de patimă, se ruga atât de stăruitor: „Nu numai pentru aceștia mă rog, ci și pentru cei care vor crede în Mine, prin cuvântul lor, ca toți să fie una, precum Tu, Părinte, în Mine și Eu în Tine, așa și aceștia în noi să fie una ca să creadă lumea că Tu m'ai trimis” (In. 17, 20-21). Ce sunt toate aceste porunci și invocări, ieșite de pe buzele Fiului lui Dumnezeu, dacă nu tot atâtea chemări la o apropiere și înfrățire cât mai strânsă între om și semenul său?! Ce altceva poate să țintească această poruncă a iubirii nețarmurite, dacă nu creiarea armoniei depline între toți acela cari se socot a fi în adevăr fiii aceluiaș Părinte ceresc?!

Pe temelul acestor îndemnuri, Biserica creștină a și lucrat mereu pentru înfăptuirea lor. Și strădania ei n'a rămas văduvită de succes. In lumea veche, când ura între popoare

era atât de acută, când diferențierea între om și semenul său era atât de distanțată, nimeni nu-și putea închipui că lozincile Galileanului se vor putea în adevăr înlăptui. Și totuși ele au biruit. Zidul de ură ce despărția popoarele lumii vechi s'a năruit în urma propovăduirii Lui, și, în împărăția întemeiată de către Hristos, toate neamurile pământului și-au găsit adăpost și întărire pentru împlinirea chemării lor. Sclavul devine frate, egal cu cel care până mai ieri dispunea nestingherit de viața lui, iar femeia și copilul, atât de disprețuiți în antichitate, devin casnici adevărați cu cel care până aci îi trata cu atâta desgust. „Nu mai este Iudeu, nici Elin, nu mai este nici reb, nici slobod, nu mai este parte bărbătească și femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos“, exclama entuziasmat Apostolul neamurilor, în fața împlinirii noii chemări a împărăției lui Hristos (Gal. 3, 28).

De-atunci au trecut atâția ani. S'a rupt de-atâtea ori frăția între oameni și popoare. Omul a nesocotit mereu chemarea Dumnezeuului său făcut om. Din ură a făcut adeseori lozınca propriei sale vieți. Și, Doamne, cât rău și câtă amărăciune n'a răsărit de urma practicării acestei macabre lozinci?! Ceea ce veacuri de-arândul s'a ciădit prin truda omului, ceea ce spiritul lui dornic de perfecțiune a creiat mereu prin strădania lui neîncetată, cataclismele urii le-au distrus într'o clipeală de vreme. A fost deajuns doar un singur om care să asmută la practicarea acestei lozinci și totul s'a năruit și s'a prăbușit în neant.

Va înțelege oare omul nostru de azi, panta abruptă pe care a fost adus de uneltele acestei uri? Va aprecia el la justa lor valoare toate dezastrele produse de practicarea acestei animalizări a lui însuși? Va înțelege în sfârșit că numai împlinirea poruncii Galileanului va putea să-l salveze dela un dezastru și mai înfiorător? Depinde numai de noi dacă vom ști sau nu să înlăturăm spectrul lui.

Deunăzi — aci la Arad, primul ministru al Țării, spunea atât de concludent: „Trebuie să începem odată împăcarea pe pământ... Pe ură nu se poate clădi o lume nouă... Să formăm o familie de popoare pașnice, colaboratoare în bazinul dunărean. Vom avea astfel o lume în care se poate trăi, în care cu toții ne putem bucura de liniște și progres“. O chemare din alte vremi și de o actualitate înfiorătoare. O chemare în care glasul de altădată al Galileanului este atât de evident. O vom asculta? Trebuie să o facem pentru că altfel ne prăbușim tot mai mult.

Lumea cea nouă ce trebuie să se nască la

sfârșitul acestui război, trebuie să fie o lume renăscută în duhul dragostei propovăduită de Hristos, o lume în care armonia și frățietatea între om și semenul său să nu mai fie doar o simplă lozincă, ci o realitate înlăptuită în toată măreția ei! Numai dacă vom conlucra cu toții la un loc pentru clădirea unei astfel de lumi, ne vom dovedi că suntem și urmașii lui Hristos și oameni în adevăr. La această trudă a vremii de azi, Biserica este chemată în primul rând să-și dea aportul ei prețios. Să o facem deci cu toții în chip deplin.

Pr. D. Tudor.

Minunea de pe Golgota

Cronometrul arată precis ora 13 din zi. Soarele dogorea cu putere arzătoare, trimitând o ploaie de sulfe ascuțite asupra pământului înfierbântat. Pe întinsul cenușiu al deșertului până departe, chiar peste zarea Ierusalimului, se conturează în culori mohorâte „apele morții“.

Simon Cirineanul cu cei doi fii ai săi, Ruf, orb din naștere, și cu Alexandru, au ieșit la plug, în faptul dimineții, de-odată cu cântecul ciocârliei. Alături de blânda cămilă și lângă plugul de lemn, cei trei își consumau prânzul modest, compus din smochine și măslină.

În fața lor, muntele Golgota, părea învăluit în flăcări. Tatăl povestea celor doi fii că, un prooroc bătrân, ... bătrân cât veacurile, a prezis că acest munte, cu vârful în forma unei căpățini de om mort, se va prăbuși în momentul, când pe culmile lui va fi răstignit un om nevinovat între doi făcători de rele.

Din vale ducea în sus pe Golgota, o potecă pietruită cu bolovani ascuțiți, numită „calea morții“. Pe această potecă cei condamnați la moarte, își făceau ultimul drum, cu crucea în spate.

Simon Cirineanul trimise pe Alexandru cu ulciorul de lut, s'aducă apă din fântâna lui Iacob. Dar abea coborî în vale și înaintea sa zări, un tablou înspăimântător de jalnic. Din cetate urca spre Golgota un convoi lung și trist.

Înainte doi bărbați cu înfățișare de atleți, duceau pe umeri câte-o cruce, rudimentar compusă din bârne simple.

Sub insultele și sub îndemnul ostașilor și a gloatei din care era compus convoiul, ei urcau din greu.

Mai la urmă, un alt bărbat, de-o frumusețe clasică, cu trupul gingaș și cu înfățișare blândă, apoi cu fruntea brăzdată cu mărgelile de sânge, ce izvureau de sub ghimpii cununei de spini, purta cu mare greutate, o cruce mai mare, cioplită din lemn de cedru.

El era întovărășit de potopul batjocorei celor ce-l însoțeau. Condamnatul avea fața limpede și senină, ca o zi caldă de primăvară. Sub povara crucii

el s'a poticnit, când din mulțime s'a desprins o femeie, cu numele Veronica, care desfăcând pânza unei năframe, a șters fața înfierbântată a condamnatului. Tot în acel moment, ochii blânzi și plini de văpaia sfinteniei s'au oprit asupra lui Simon Cirinianul, care la chemarea fiului său Alexandru a lăsat pe Ruf lângă plug, și grăbind spre convoi, i s'a făcut milă de cel ce purta cununa de spini. Apropiindu-se a ridicat crucea lui și-a pornit în grabă cu ea spre locul de execuție. Ostașii îmbrăcați în zale și însoțitorii lor, bucuroși că vor termina mai curând porunca stăpânirii, păseau cu zor. Ajunși pe-o coastă la locul suplicului, Simon Cirineanul a depus crucea, și întorcându-se spre condamnat îi zise: „iartă-mă că m'am prea grăbit“. Iar Iisus îi răspunse: „Simone să se împlinescă dorința ta“. Cirineanul se desfăcu din mulțime și acoperindu-și fața fugi. În fața lui venea buimăcit de bucurie, cu mâinile întinse, fiul său Ruf. Iși dobândise vederea.

Imaginea lui Iisus apăru în sufletul tatălui și al celor doi fii ai săi, și se depărta în grabă, ca să nu vadă supliciul și suferințele aceluia, pe care nu-l putea ajuta cu nimic, dar care lor le-a făcut cel mai mare bine de pe lume. Beduinul urmat de cei doi fii, atinse pământul cu fruntea de trei ori, și cu ochii plini de lacrimi strigă: „Cu adevărat Iisus este Fiul lui Dumnezeu“.

Iar după ce Iisus a fost pironit pe crucea întinsă pe pământ, opt slujitori a ridicat-o și o au înfipt în scobitura unei stânci, între cele două cruci pe cari erau răstigniți cei doi condamnați. Smucitura și greutatea trupului lui Iisus, deschise ranele dela mâini și picioare și trei părae de sânge sfânt se prelingeau în jos spre pământ. Femeile țipară și leșinară, bărbații tremurau și îngălbeniră ca ceara. Iar slujitorii își băteau joc de Iisus, care ridicându-și ochii spre cer, se rugă zicând: „Părinte, iartă-le lor că nu știu ce fac“. Gloata care nu știa ce să creadă, rămase înmărmurită.

Era zi de Vineri ora 3. În acel moment, pământul, clocotind din adâncuri, s'a cutremurat din toate stihile. Soarele și-a ascuns fața și a dispărut de pe bolta cerului. Apoi s'a făcut un întunec negru ca plumbul. Apele își opriră cursul și mugeau în mod îngrozitor. Uraganul și vijelia cumplită rupeau cu zgomot tot ce găseau în cale. Golgota și toate stâncile se despără și se sfărâmară în mii și mii de bucăți. Iar catapeteasma bisericii din Ierusalim s'a prăbușit în două părți.

În învălmășagul acestor ciocniri furioase, sutașul, ce comanda oștirea, cuprins de groază, s'a cutremurat și a exclamat: „Cu adevărat, Iisus este Fiul lui Dumnezeu“.

Protopop: S. Stana

Dumnezeu

Problema inevitabilă până și a necredincioșilor

V.

Cel care crede în Dumnezeu în înțelesul Simbolului credinței, are prin Revelația dumnezeiască o siguranță cu totul neclintită. Poate să se gândească la el, poate să se bizuie pe el, să vorbească de el, să recurgă la numele lui și să-l vestească altora. Nu crede într'un Dumnezeu pe care și l-a ales... Nu poate să trateze pe Dumnezeu așa cum ne tratăm de obicei propriile noastre idei, ipoteze, convingeri ori păreri, care sunt mai mult sau mai puțin sigure, pe care le putem schimba ori răsuși, pe care le putem părăsi, relua și iar lepăda... Dumnezeu nu aparține acestui domeniu.

Pe Dumnezeu nu l-a văzut nimeni (Io. 1, 18). El locuiește întru lumina neapropiată (I Tim. 6, 16). Așa e Dumnezeu Tatăl după Scriptură. Dumnezeu vrea să fie crezut în supunere¹⁾.

De bună seamă că „supunerea“ aceasta de care vorbește Karl Barth, este o supunere din iubire, nu din frică, o supunere fiască. Dumnezeul lui Iisus Hristos, al Evangheliilor, Dumnezeul pe care îl mărturisește cel ce rostește Simbolul credinței, e „Tatăl din care își trage numele orice neam în cer și pe pământ“ (Ef. 3, 14—15). Tatăl din rugăciunea domnească. Un Dumnezeu, care, fiindcă ni-e Tată la toți, ne obligă să fim fiecare un frate pentru semenul nostru. (La o întrunire religioasă din Chicago, unde erau de față reprezentanți ai tuturor religiilor din lume, s'a putut rosti de către toți în comun rugăciunea Domnului Iisus Hristos: „Tatăl nostru...“).

„Un Dumnezeu al iubirii și al mângâierii, un Dumnezeu care umple sufletul și inima aceluia care îl posedă; un Dumnezeu care îi face să-și simtă înlăuntrul lor neputința și totodată și mila lui nesfârșită; care se unește în adâncul sufletului lor, care umple sufletul de smerenie, de bucurie, de încredere și iubire“²⁾

Un Dumnezeu care hrănește sufletul și trupul. Acest Dumnezeu se află numai prin Hristos, Fiul lui Dumnezeu: „Pe Tatăl nu-l cunoaște nimeni fără numai Fiul și căruia va voi Fiul să-i descopere“³⁾

Cel care împlineste câte a învățat Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, îl găsește pe Dumnezeu, care nu e nici al filosofilor și nici al învățăților. E al oricui. Al întâiului și al ultimului din lumea aceasta. Fiindcă „Dumnezeu nu se poate destăinui oamenilor trupești, cât timp sunt subjugăți lucrurilor pământești. El nu se poate descoperi trușășului, care se închină lui însuși, care se la pe sine-și

¹⁾ Karl Barth: Credo.

²⁾ Pascal: o. c.

³⁾ Mat. 11, 27.

de scop și se face prin aceasta incapabil de a asculta alt glas decât al său. El nu se poate descoperi egoistului, care, neavând grije decât de interesele personale și nevăzând în ceilalți oameni decât scule puse în slujba propriilor râvne, se osândește de nu mai poate ieși din el însuși spre a intra în legătură cu o altă preocupare... Dumnezeu se descopere oamenilor spre a-i face să se cunoască pe ei înșiși, ca apoi, să năzulască să ajungă așa cum îi dorește El⁴⁾

„A crede în Dumnezeu, înseamnă în sfârșit, a crede în sfințenia lui. Sfințenia lui Dumnezeu nu-i un adevăr care se poate descoperi prin contemplare. O sfințenie dumnezeiască, care n'ar trebui decât adâncită cu gândul, n'ar prețui mai mult decât idealul unei filosofii morale oarecare. În decursul luptei, pe care o dă credința, se recunoaște sfințenia lui Dumnezeu, în sfințirea credinciosului prin Dumnezeu revelat⁵⁾”

În câteva rânduri dar, ce trebuie să reținem din cele înșirate până aci? Aceasta. Că același Dumnezeu, pe care, după cum spune Pascal, „Unora li-e teamă că-L pierd, altora li-e teamă că-L găsesc“, pe care nu-L cunosc păgânii, pe care Îl tăgăduiesc necredincioșii, pe care Îl caută mai deplin credincioșii și pe care Îl pierd păcătoșii, același Dumnezeu face să se „sule gândurile în inimile“ tuturor.

Deci, neștiutorul, să se lase luminat; tăgăduitorul, să aibă curajul să desțelenească în el ceea ce e învățat; credinciosul, care a aflat pe Dumnezeu, adevărat cel căruia i se pare că „stă în picioare“ în domeniul acesta, să aibă grije să nu cadă.

Dumnezeul, care trebuie apucat chiar și pe „dibuite“, e Acela de care vorbește Domnul Iisus Hristos și Simbolul credinței. Il afli prin viață curată și prin sfințire proprie.

„Tatăl nostru care ești în ceruri sfințească-se...“

Pr. Gh. Perva

Ceva despre binele metafizic

„Eritis sicut Deus, scientes bonum et malum“ (Genesis, 3, 5). Iată problema care a frământat pe primul om și continuă, după sute de mii de ani, să neliniștească pe toți aceia cari s'au ridicat cu puțin peste nivelul mediocrității. Bonum et malum, binele și răul de unde provin, ce sunt în esența lor și ce rol au în lume? Trei întrebări cărora li s'au dat, în decursul veacurilor, zeci și sute de răspunsuri, cari de cari mai pretențioase și mai depărtate de adevăr, fiindcă nici unul nu ne-a mulțumit, ci din contră ne-a îndrumat și determinat să ne ocupăm mereu de această dificilă, dar foarte importantă problemă.

La vechii filosofi greci, cari căutau principii

⁴⁾ M. Boegner: o. c.

⁵⁾ Karl Barth: o. c.

existenței în lucruri de natură materială, problema binelui apare ceva mai târziu, însă, cu o intensitate foarte mare.

Thales consideră apa ca esență a tuturor lucrurilor, Anaximenes și Diogen susțineau că aerul, fiind anterior apei, el este principiuul existenței, pe când Hippas din Metapont și Heraclit din Efes au ridicat focul la rangul de principiu și cauză a existenței.

La aceste trei corpuri simple, Empedocle, adaugă și pământul, ca apoi Anaxagora din Clasomene să considere de principii ale existenței toate lucrurile simple.

Principiul, în sine, fiind neschimbător și cu toate aceste în lume se întâmplă numai și numai transformări, filosofii antici au observat lucrul acesta și au căutat o altă cauză, cauza motor, care să pună în mișcare și să transforme totul. Aci se adaugă clasicul exemplu: Arama nu devine prin sine statuă.

Hermatius din Clasomene și Anaxagora au fost primii cari au sesizat lucrul acesta și au afirmat cu tărie binele — bonum — ca principiu al existenței și al mișcării în lume.

Aceasta este prima rezolvare cunoscută a acestei dificile probleme: binele ca principiu al existenței și mișcării.

Cum era și natural, în lume s'a observat de timpuriu că pe lângă frumos există și urât, pe lângă ordine și desordine și deci implicit pe lângă bine, trebuia să existe și răul — malum — și atunci a fost definit ca o negație a binelui, deci prima — și aci putem zice și ultima, teorie pronunțată asupra răului este aceasta care-l consideră ca o negare continuă și oarecum necesară, a binelui.

Empedocle merge mai departe. Pe când Hesiod considera iubirea de cauză motrice a existenței, el introduce pe arena discuțiilor, în toiu pe acel timp, prietenia cu antipodul său, ura.

Deci Empedocle consideră de principii ale existenței prietenia și ura, iar binele și răul sunt numai efecte ale acestora. Binele izvorăște din prietenie și răul din ură.

Tot filosofii greci afirmă că binele însuși este cauza tuturor bunurilor, iar răul cauza tuturor relelor.

Avem deci binele cauză a existenței, efect al unei cauze primare și în al doilea rând, binele cauză și efect totodată.

Socrate afirmă că binele constă, pentru unii în știință, iar pentru alții în plăcere.

După Platon, binele este suficient în sine și dorit de toți. Conține plăcere și rațiune, aceasta din urmă predomină.

Aristot divide noțiunea de bine în două părți bine distincte: binele adevărat și binele aparent, primul ca valoare în sine, iar al doilea ca ceva real, deci binele ca bine în sine și binele ca util.

Filosofii greci au interpretat fiecare noțiune de

bine — înțeleg bine în sens metafizic — după puterea lor de pătrundere și discernământ critic, negăsindu-se doi cari să aibă idei comune, fapt care a determinat pe Sextus Empiricus să afirme că nu există în sine nimic bun sau rău, ci numai un ce îndiferent.

Ar fi de prisos să mai înșir teoriile despre bine la filosofii moderni, aceasta o voi face într'un alt articol unde voi scrie despre bine în sens etic.

Să vedem acum, cum definește binele metafizica creștină?

Desigur că rațiunea de bine nu se poate concepe decât în raport cu voința și cum sunt două feluri de voințe: una care premerge existența, Voința Divină, și care o urmează, voința creată, tot așa și cu noțiunea de bine, când ne gândim la bine în raport cu voința divină avem bine în sens absolut sau metafizic, iar când îl cugetăm în legătură cu voința creată, avem bine în sens relativ.

Bun în sens absolut sau metafizic este aceea ce corespunde voinței divine și deci scopului pentru care a fost creat și ordinii în care a fost introdus. În acest sens trebuie privit ca o însușire generală a existenței întocmai ca adevărul.

Acesta este ceea ce numim *bonitas essentialis* — bine absolut, spre deosebire de *bonitas fizica et moralis* — binele relativ.

În om se află înăscută năzuința spre ceea ce-i convine, deci tot ceea ce o ființă consideră pentru ea demn de dorit este ceva bun „*Bonum est id quod omnia appetunt*“.

Dacă aplicăm această rațiune la om, vedem că pentru el bun, în sens relativ, este tot ceea ce convine naturii lui psiho-fizice și deci tot ce-i demn de dorit.

Avem astfel bunuri sensoriale, spirituale și ideale.

În afară de aceasta mai deosebim bine din punct de vedere obiectiv, existența, perfecțiunea, fericirea și bine din punct de vedere subiectiv, ca ceea ce-i potrivit existenței ca să ne facă perfecți și să ne dea fericirea ¹⁾.

Aceste sunt câteva din răspunsurile date de filosofie problemei binelui, problemă care, după cum ne-am putut convinge așteptă și acum omul care să-i dea o deslegare definitivă. **Ilie Gh. Crișan**

Legea din 1846, pentru libera revenire la ortodoxie și urmările ei

IV.

După toate aceste experiențe, după răspunsul Mitropolitului din 30 Aprilie având acum la mână și Intimatul Consiliului locotenențial, Episcopul — cu data de 10 Mai — sloboade o nouă circulară în Eparhie în care face cunoscută „rânduiala“ ce se va urma în întâmplarea trecerilor la legea noastră.

¹⁾ V. Popescu, Curs de metafizică,

Această rânduială începea — inevitabil —: „nimeni dintră preoții noștri să nu îndrăznească pre cineva din legea catolică (sub care să înțelege și cea unită) al momi cătră a noastră lege sau să-l sfătuiască a trece; și dacă cumva cineva din însuși al său îndemn și învingiere poștește la a noastră lege a trece, pre unul ca acela preoțimea e îndatorată al primi pentrucă Sfta Apostolicească Biserică nu închide afară pe cei ce cu credință voesc a intra întrânsa.“

Punctul 2 rânduește, că cei ce își „vor descoperi voia de a trece“ să aducă cu sine 2 atestaturi în limba ungurească și românească dela preotul unit în fața căruia și-a declarat trecerea, iar dacă acesta nu ar voi să-i dea, dela mărturiile ce l-au însoțit. În al doilea atestat să fie însemnat că după patru săptămâni descoperitu-și-au voia a doua oară a trece. Câte 2 atesturi se vor face atât pentru bărbați și femei „de chilin“, cât și pentru feciorii trecoți de 18 ani, dacă nu sunt însurați.

Punctul 3: atestaturi „cari pentru mai mulți laolaltă ar mărturisi să nu se primească, ci să-i îndrumeze ca fieștecare persoană singură pentru sine să-și câștige cele două atestaturi.“

Punctul 4: fieștecare preot să-și întocmească un catalog sub forma împărțită în anexă, în care va avea grija să scrie pe cei ce i se vor arăta cu pomenitele atestaturi, „iar de cumva vor veni la careva din mai multe sate să se arate întru cea întâmplare, preotul va fi îndatorat pentru fieștecare sat de osăbi catalog a-și face.“

Punctul 5 și 6. Pe cel ce s'a prezentat cu două atestaturi, bun să-l primească fără a mai aștepta ceva dela superiori. Tot la trei luni vor fi îndatorați atât originalul atestaturilor cât și copia catalogului să le trimită, prin protopopi, Episcopului.

Punctul 7. Preoții să-și gătească din vreme copii de pe atestate și catalog, care vor rămânea la dânșii.

Punctul 8 și 9. Protopopii vor avea să cercezeze dacă preoții înțeleg rânduețile acestea și lucrează după ele, iar dacă vor primi atestaturile dela preoți să le înainteze prin „generalnică relație“.

Punctul 10. — Fără cele două atestaturi nu poate nimenea dintre catolici să fie primit în legea noastră.

Cu primirea acestei circulare începe procesul de reveniri — pe alocurea în masă — la credința străbună. Încă în toamna acestui an se înregistrează, cazuri dese de reviniri, cu toată procedura complicată, anume parcă rânduită ca să îngreuneze revenirea.

Cele dintâi reveniri se arată a fi din ținutul Bihariei. Astfel în 20 Mai 1846 ¹⁾ Episcopul Gherasim

¹⁾ A. E. A. Nr. 67—1846.

raportează Mitropolitului, că în protopopiatul Beiușului din 17 sate unite, 11 și-au declarat voința de a reveni la ortodoxie, iar celelalte așteaptă să vadă efectul Hotărârii regești. Satul Pocola de pildă și-a trimis delegați cu listă în care erau trecuți toți cei cari vor să revină. Chiar și dintre preoți se pregătesc să revină. Ce e de făcut cu aceștia? Ce se întâmplă apoi cu bisericile din acele sate în care majoritatea locuitorilor au revenit la ortodoxie? Oare după principiul pluralității, se recapătă bisericile? Episcopul motivează punerea acestor întrebări cu aceea că ele au devenit actuale în multe cazuri, și-i se cere, de către popor, deslegarea lor.

Mai înseamnă Episcopul, că toate aceste sate au revenit spontan și fără nici un îndemn din partea ortodocșilor.

Cu data de 3 Iunie, Mitropolitul răspunde că cele relatate despre revenirea unor comunități la ortodoxie „i-au servit pentru plăcută luare la cunoștință.” Cât se ține de preoții lor, dacă și acestora li se poate îngădui revenirea, socotesc că aceasta, precum nimănui altuia așa nici preoților — sub condițiile prescrise — nu li se poate refuza.” Pe aceștia însă Episcopul trebuie însuși să-i cerceteze și dacă vreau să revină, să se însinueze protopopului, după prevederile articolului de lege III din 1843—4. Se subînțelege aceea că aceștia fiind vorba să fie reabilitați, sau să îndeplinească funcții preoțești, sau să fie — de pildă — admiși a păstori sufletele, întru acestea trebuie să se procedeze cu toată precauția.

La celelalte întrebări cu privire la proprietatea bisericii, Mitropolitul nu dă nici un răspuns.

Astfel stau lucrurile în tot cursul lunei Iunie. O mulțime de cereri de revenire la ortodoxie înregistrează preoții noștri în această vreme, prezentându-se toți cu „atestaturile” la vreunul din preoții ortodocși, fie din sat — dacă a mai rămas, fie din satele vecine. Felul în care s'au făcut aceste reveniri, greutățile întâmpinate și alte întâmplări în legătură cu ele până la izbucnirea revoluției, le vom vedea, în deosebi în cursul anului următor, 1847, când atestaturile ajung în fața Consistorului.

Pr. Gh. Lițiu

Informațiuni

= DUMINECĂ 10 IUNIE a. c. Aradul a avut cinstea să primească înalta vizită a dlui Prim ministru Dr. Petru Groza, care a sosit în localitate pentru a lua parte la primul congres al Frontului plugarilor din județul Arad. Dsa a fost însoțit de Dl Romulus Zăroni, ministrul agriculturii, Dl Gheorghe Apostol, președintele Confederației generale a muncii și de alți frunțași ai organizației Frontul plugarilor. La gară înaltul

oaspe a fost întâmpinat de toate autoritățile locale, precum și de organizațiile muncitorești, partidele din F.N.D. și de un număr însemnat de țărani.

În piața Avram Iancu, ca și în sala Teatrului Comunal, după alți cuvântători, Dl Prim ministru a făcut declarații de o importanță considerabilă pentru politica noastră internă și externă. După ce a făcut pe scurt istoricul organizației ce conduce și a arătat primele roade ale guvernării Dsale, Dl prim ministru a făcut un călduros apel la toți conducătorii Țării ca să-și întindă o mână frățescă și să trăiască cu toții în pace și în bună înțelegere. „*Noi vrem ca pe această vale a Dunării, în loc de patru popoare cari se dușmănesc: Români, Maghiari, Jugoslavi și Bulgari, să trăiască patru popoare în pace, patru popoare cari, în loc să fie înarmate până în dinți, să se poată desvolta în mod pașnic. Dunărea veche să nu mai ne despartă, ci să ne lege. Să trecem ca prieteni unii la ceilalți, să schimbăm produsele agriculturii, industriei și a minților noastre, să formăm astfel o familie de popoare pașnice, colaboratoare în bazinul dunărean.*”

Dsa a mai declarat că Banatul și Maramureșul sunt și rămân ale noastre, dar trebuie să lucrăm în așa fel ca aceste ținuturi, să nu mai fie măr de ceartă între popoare muncitoare, ci o punte până spre Viena, până spre Marea Neagră. În continuare Dl prim ministru a declarat că un prin lot de prizonieri din U.R.S.S. a și pornit spre granița românească, și a dat prețioase îndrumări în privința reformei agrare, executarea armistițiului și altele. La fel și Dl Romulus Zăroni ministrul agriculturii, a dat prețioase îndrumări în privința situației economice din țară și a anunțat că la Timișoara va lua în curând ființă un institut de seruri, care va avea menirea să combată bolile printre animalele din această regiune.

Toate aceste declarații au fost primite cu deosebit entuziasm de cei prezenți.

= ZIUA EROILOR (4 Iunie a. c.) a fost sărbătorită la Arad într'un cadru deosebit de impunător. Între orele 8—10 a. m. s'au slujit slujbe de pomenire în bisericile tuturor confesiunilor din loc, după cari în fața Catedralei ortodoxe a avut loc încolouarea pentru procesiunea la cimitirul „Pomenirea” unde odihnesc oseminte de ne-numărați eroi. Procesiunea impunătoare număra în rândurile sale școalele primare și secundare cu învățătorii și profesorii lor, fiecare elev purtând buchete de flori, școalele de ucenici, muncitori cu jerbe și coroane de flori, corul Armonia, clerul tuturor confesiunilor, autoritățile militare și civile și un număr însemnat de credincioși.

La cimitir în fața mormintelor eroilor români, P. S. Episcop Andrei, înconjurat de un sobor impunător de preoți și diaconi, a slujit o panahidă, după care procesiunea s'a îndreptat spre mormintele eroilor sovietici. Aci s'a făcut o nouă slujbă în limba sârbă, după care au urmat cuvântările.

Au cuvântat Pr. D. Tudor în numele Bisericii, D-l Colonel Neferu în numele Armatei, D-l prefect Gheorghe Voștinar în numele Prefecturii Județului, D-l primar Ioan Pălincăș, din partea Primăriei, D-l Holban dela Apărarea Patriotică, Dl. P. Cuedan dela F.N.D., Dl. Al. Redes dela Tineretul progresist.

După terminarea cuvântărilor procesiunea s'a întors în aceeaș ordine la Biserica Catedrală.

= **DOLIUL DIECEZANEI.** În ziua de 11 Iunie a. c. în atelierul de compactorie al Tipografiei Diecezane s'a întâmplat un groaznic accident care a pus capăt vieții tânărului compactor Ioan Rotaru, de naștere din Chișineu-Criș. Pe când lucra la mașina de tăiat hârtie, capul i-a fost prins între roți, și în urma unei hemoragii interne a trecut la cele veșnice. Prin acest nefericit accident Institutul nostru a pierdut pe unul din cei mai destoinici și mai devotați muncitori. La înmormântarea ce i s'a făcut de către instituția pe care a slujit o, au luat parte toți colegii de breaslă și conducătorii Diecezanei precum și un public numeros. Au rostit cuvinte de rămas bun, pe lângă preotul care l-a parentat, și P. C. Părinte Emil Căpitan, Directorul Diecezanei, D-l D. Sechereș din partea Sindicatului de artă grafică și D-l Toma Iacob, șeful atelierului de compactorie. Ca unii cari în truda noastră am fost ajutați de munca răposatului în Domnul, împărțind durerea familiei și a Instituției, rugăm pe bunul Dumnezeu să-i facă odihnă veșnică.

= **CUCERNICII FRAȚI PREOȚI** cari s'au înscris în „Uniunea preoților democrați” sunt înștiințați că din proximalul salariu li se va reține 200 lei taxă de înscriere și 100 lei cotizație pe luna Maiu a. c.

Școala de Duminecă

25. Program pentru Duminecă 24 Iunie 1945.

1. *Rugăciune*: Impărate ceresc
2. *Cântare comună*: Polileul: Psalm 134. (70. Cânt. rel. pg. 64).
- 3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Ioan 7, 37—8, 12) și *Apostolul zilei* (Fapt. Ap. 2, 1—11) cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Duhul Tău cel Sfânt... (70. Cânt. rel. pg. 42).
6. *Cetire din V. T.*: David întimpină foametea și birue pe Filistenii. (II. Imp. c. 21).
7. *Povește morale*: Iov răspunde împotriva lui Sofar... (Iov c. 21).

8. *Intercalări*: (Poezii rel. etc.)

9. *Cântare comună*: Bine ești cuvântat Hristoase... (70. Cânt. rel. pg. 40).

10. *Rugăciune*: Rug. 1. dela Vecernie. A.

Nr. 1747/1945.

Concurs

Se publică concurs în termen de 8 zile, pentru ocuparea postului de cântăreț bisericesc din parohia Voivodeni, protopopiatul Ineu, jud. Arad.

V E N I T E :

- a) Salariul dela Stat.
- b) Folosința pământului cantoral.
- c) Stolele legale.

I N D A T O R I R I :

a) Conlucrarea alături de preot la toate serviciile din parohie.

b) Instruirea corului bisericesc și a elevilor în răspunsurile liturgice unisone.

c) Plata impozitelor după beneficiu.

Reflecții să fie absolvenți ai școlii de cântăreți bis. și să întrunească condițiunile cerute de lege dela funcționarii publici.

Cererile, ajustate, cu actele justificative se vor înainta Ven. Cons. Eparhial, iar concurenții se vor prezenta în respectiva parohie, pentru a fi cunoscuți de enoriași.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial din 31 Mai 1945.

† ANDREI,
Episcop.

Ic. Stavr. Calus Turicu,
consilier, referent eparhial.

Nr. 2164—1945.

Se publică concurs *din Oficiu* cu termen de 15 zile pentru parohia de clasa a III-a Lazuri, Protopopiatul Hălmgaiu.

V E N I T E :

1. Stolele legale și
2. Salariul dela stat.

Cererea de concurs, dimpreună cu actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, la 13 Iunie 1945.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
Cons. ref. eparhial.

Nr. 1638/1945.

CIRCULAR

P. C. Preoți sunt invitați să găsească modalitatea de *contopire* a activității „Oastei Domnului” unde ar mai ființa în mod izolat, *cu programul unitar de funcționare a Școlii de Duminecă*.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 31 Mai 1945.

† ANDREI,
Episcop

Ic. Stavr. Calus Turicu,
consilier, referent eparhial.

Nr. 1992/1945.

Comunicate

Prin Decretul Lege Nr. 311 din 21 Aprilie 1945, s'a acordat și preoților șase gradații de vechime.

În vederea întocmirii statelor de plată cu nouile gradații la cari sunt îndreptățiți preoții după noua Lege, P. C. Părinți Protopopi vor cere datele și actele necesare dela preoți și ni le vor comunica, pe lângă tablou, cuprinzând următoarele date:

1. — Numele preotului, localitatea, când și cu ce număr a primit gradația a IV-a. (Dacă nu știe numărul, ne va comunica cel puțin anul, în care a primit gradația), din ce an funcționează ca preot și parohiile la care a funcționat.

Dacă a funcționat, cu salariu dela Stat, în alte funcțiuni decât cea preoțească, ne va înainta certificat despre anii serviți, dela autoritatea respectivă.

2. — Fiecare preot va înainta prin oficiul protopopesc, și cerere personală timbrată, adresată Onor. Minister, prin care arată gradația sau gradațiile care le cere. Comunicăm aci în copie ord. On. Minister:

Copie Nr. 24193/1945: „Potrivit Decretului Lege Nr. 311 publicat în Monitorul Oficial Nr. 93 din 21 Aprilie 1945, preoții, diaconii și cântăreții bisericești au dreptul la 6 gradații de vechime din 5 în 5 ani, la care se calculează și anii serviți anterior la Stat, în orice alte funcțiuni. Pentru punerea în aplicare a acestui Decret-Lege avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune să ni se înainteze de urgență, un tablou de personalul clerical din cuprinsul aceleși Chiriarhii, care are dreptul la a cincia și a șasea gradație de vechime. Tabloul va fi completat cu tot timpul servit și însoțit de certificatele doveditoare de anii serviți în alte funcțiuni la Stat“.

Arad, la 6 Iunie 1945.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian,
consilier, referent eparhial

Nr. 2162/1945.

P. C. Preoți, conducători de oficii parohiale, sunt invitați să cumpere pentru augmentarea bibliotecilor parohiale, — cât și toți C. Preoți pentru bibliotecile lor personale, — cartea de predici „Jertfa Laudei“ scrisă de pr. Denian Tudor din Arad.

Comenzile se fac la editura eparhială „Diecezana“ (Arad, str. Eminescu 18). Prețul unui volum 600 Lei.

Arad, la 13 Iunie 1945.

† ANDREI,
Episcop

lc. Stavr. Caius Turicu,
cons. ref. eparhial

Nr. 2147/1945.

Comunicăm pentru știință și conformare, în copie, ordinul Sf. Patriarhii Nr. 729/1945, referitor la Organul oficial al sf. Patriarhii „Biserica Ortodoxă Română“.

„Următor încredințării și hotărârii Sinodului Permanent, revista „Biserica Ortodoxă Română“, a fost trecută în grija Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe române, atât ca redacție, cât și ca administrație. Aceasta din pricină că împrejurările și cu deosebire împrăștierea Comitetului în diferite localități lipsite de legătură ale Țării, a făcut imposibilă organizarea lucrului și tipărirea la vreme a revistei. Institutul Biblic va da la iveală, în foarte puține zile, numerile de revistă datorite pe lunile Ianuarie — Mai 1945.

Cheltuielile necesare imprimării revistei, mai ales față de scumpetea hârtiei și aceea cu totul neașteptată a tiparului, se urcă la aproape 2 milioane lei pentru fiecare număr, și pe viitor revista trebuie să apară lunar. Institutul Biblic nu poate suporta această cheltuială fără binevoitorul sprijin al Prea Sfinței Voastre și al pp. cc. preoți.

Deaceia și întru sprijinirea revistei „Biserica Ortodoxă Română“ care trebuie să devină neapărat și înainte de toate un organ de informație precisă și oficială a întregii noastre Biserici, precum și o publicație destinată să studieze și să lămurească problemele importante și actuale ale Bisericii. Vă rugăm să binevoiți a face cunoscut pp. cc. preoți și a-i îndatora să plătească întregul abonament la revistă în cursul lunilor Iunie—Iulie, adică îndată ce au primit numerile 1—5 (Ianuarie—Mai 1945) care vor fi trimise într'un pachet la un loc și contra rambursul sumei de abonament anual (patru mii lei).

Stăruim, Prea Sfinșite, asupra nevoii și rugămintii noastre în această privință, fiindcă de împlinirea acesteia din urmă atarnă hotărât viața revistei „Biserica Ortodoxă Română“, care a trecut prin multe greutăți, dar care trebuie să între repede pe calea cea mai potrivită și singura potrivită pentru revista Sfântului nostru Sinod“.

Arad, la 13 Iunie 1945.

Consiliul Eparhial

CETIȚI CU DRAG ȘI RĂSPÂNDIȚI ÎN
CĂT MAI MULTE FAMILII „CALEA MANTUIRII“ CUVÂNTUL ADEVĂRULUI CREST-
TIN.